

Tərənə HƏŞİMOVA

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Z.M.Bünyadov adına Şərqsünaslıq İnstitutu
tarana_nur@yahoo.com.tr

MÜSTƏQİLLİK DÖVRÜNDƏ AZƏRBAYCAN-ÖZBƏK ŞEİRİNDƏ SƏSLƏŞMƏ VƏ PARALELLƏR

Açar sözlər: müasir, müstəqil, Azərbaycan, özbək, şair, ictimai, milli

Key words: modern, independent, Azerbaijan, Uzbek, poet, social, national

Ключевые слова: современный, независимый, азербайджанский, узбекский, поэт, социальный, национальный

1991-ci ildən bəri, Azərbaycan və özbək xalqlarının müstəqillik qazandıqları son 26 ilin yaradıcılıq əlaqələri daha çevik və daha məzmunlu xarakter daşıyır. Xalqlarımız arasında folklorndan bəri yol gələn ədəbi əlaqələr müxtəlif ədəbi-tarixi mərhələləri arxada qoymuşdur. Respublikamızın Prezidenti cənab İlham Əliyev haqlı olaraq qeyd edir ki, müasir əməkdaşlıq ortağ mədəniyyətimizin davamıdır: "Türkdilli ölkələrin əməkdaşlığının təməli bizim ortağ tariximizdir, ortağ mədəniyyətimizdir, etnik köklərdir" [1, s.1].

Müstəqillik dövründə Azərbaycan ədəbiyyatında olduğu kimi, Özbəkistanda da sovetlərin təsirindən qurtulmaq yaradıcı insanların qələmində sərbəstlik, həqiqətlərin çılpaq əksi, sətiraltı anlamlardan uzaqlıq, milli mənafeyi müdafiə kimi hissələr ədəbiyyatın qayəsinə çevrildi. 90-cı illər şeirinə qədərki, 60-80-ci illər şeiri sətiraltı anlamlar, simvol və rəmzlərlə milli azadlıq motivlərini ifadə edirdisə, müstəqillik dövrü şeiri daha çox azadlığın təntənəsi, azadlığı qoruyub saxlamaq, inkişaf perspektivlərinin müəyyənlişməsinə kökləndi.

Müstəqillik dövrü özbək ədəbiyyatının ən zəngin dövrlərindən biri sayılır. Bu dövrdə özbək ədəbiyyatında Abdulla Aripov, Erkin Vahidov, Həlīmə Xudayverdiyeva, Rauf Pərfi, Şövkət Rəhman, Osman Azim, Məhəmməd Yusif, Xurşid Dövrən, Camal Kamal, Erkin Səməndər, Barat Bayqabilov və digər şairlər hiss və duyğularını, xəyal və arzularını, ölkə-

nin rifahı naminə düşüncələrini daha aydın, gerçək bir dillə əks etdirdilər. Müstəqil Özbəkistanın şairləri illərlə ruhlarında bəslədiklərini müstəqil vətən sevgisini, vətənin müqəddəsliyini təsirli bir şəkildə dilə gətirirlər. Ayır-ayır ədəbi ənənələrin, xüsusilə, ədəbiyyatın mərifətçilik dövrü şairlərinin sənət ənənələri ilə şeir yazan yeni nəsil şairləri tarixi ifadə tərzii ilə azad fikirlərini şeirdə əks etdirdilər. Çünki məhz bu dövrdə ədəbiyyatın əsas mahiyyətini istiqamətli mövzular, şişirtmələr, pafoslu ifadə tərzii deyil, gerçək həyatın, cəmiyyətin, duyğu və düşüncələrin ifadəsi öz əksini tapdı. 1950-1980-ci illər özbək ədəbiyyatında durğunluq illəri kimi dəyərləndirilir. Məhz bu dövrün ədəbiyyatı müstəqillik dövrü üçün təkan xarakteri daşdı. Türk xalqlarının, xüsusilə, Azərbaycan və özbək xalqlarının ədəbi əlaqələrinin mahiyyətində, məzmununda qardaşlıq, millilik dayanırdı. Durğunluq dövründə müxtəlif yollarla zəncirləri qırmaq istəyi olmasaydı, yeni dövrün ədəbiyyatı kökündən tamamilə qopa bilərdi. Bunlardan qaynaqlanaraq yeni dövr özbək ədəbiyyatı, şeiri inkişaf etməyə başladı. Yuxarıda adlarını qeyd etdiyimiz şairlər sovet dövrünün əsərəti altında yaradıcılığa başlayan, uşaqlıq dövrləri repressiyalara, gənclik çağları 60-cıların qadağaları dövrünə düşən qələm sahibləri idilər. 70-ci illərdə yaradıcılığa gələn bu şairlər, əsasən 80-ci illərdə daha çox çap olunub tanınmağa başladılar. Özbək ədəbiyyatında belə şairləri "mürəkkəbi qurumadan oxunan" şairlər adlandırılır.

Müasir özbək ədəbiyyatının tanınmış siması, xalq şairi, şeirləri dillər əzbəri olan, xalqın ruhunu, düşüncəsini, tarixini şeirdə obrazlaşdırmağı bacaran Həlīmə Xudayverdiyeva 1948-ci ildə Sırdəryanın Bayavut rayonunda doğulmuşdur. Həlīmə Xudayverdiyevanın "Илк мухаббат", "Оқ олмалар", "Суянч тоғларим", "Чаман", "Иссиқ қор", "Садоқат", "Муқаддас аёл", "Бу кунларга етганлар бор", "Хурлик ўти", "Юрагимнинг оғриқ нуқталари", "Тўмариснинг айтгани", "Сайланма", "Йўлдадирман", шунингдек, рус тилида "Белые яблоки", "Решимость" kitablari çap olunmuşdur [2, s.1]. Həlīmə Xudayverdiyevanın yaradıcılığında milli azadlıq motivli şeirlər sayca çox, məzmunca əhatəli, üslub etibarilə xalq dilinə yaxındır. Azadlığın xalqın həyatında oynadığı rolu, müstəqilliyin insanların gələcək yollarına məşəl tutması milli ruhlu şairin şeirlərinin əsas qayəsidir. Şairə "Hürlik Oti" (Azadlıq atəşi) adlı şeirində müstəqilliyin özbək xalqının mədəni inkişafında mühüm rol oynadığını, xalqın milli kimliyinə dönüşünü dilə gətirir:

Elim, seni mute körsəm.

Közdən qalây, közüm küysin

Demä, undä ne deyürsän

Sözden qalây, sözüm küysin.

*Totimasmän bir biryän til
Til bolmäsä ar, iman til.
Til bolmäsä därd ü qan til.
Tilim degän sezim küysin [3, s.153].*

Bir çox millətlərdən fərqli olaraq türk xalqlarının mənəviyyatında ailə məhfumu və cəmiyyətdə qadının yeri, rolu mühüm məsələlərdəndir. Əsrlərdən, nəsillərdən gələn qadına müqəddəs yanaşma şübhəsiz ki, ədəbiyyatda, şeirdə öz əksini tapmışdır. Qadına verilən dəyərin ailənin, cəmiyyətin, bəşəriyyətin, mənəviyyatın yüksəlişinə səbəb olması kimi ali fikirlər Azərbaycan və özbək xalqlarının milli ədəbiyyatında ən vacib mövzular kimi daima aktual olmuşdur. Böyük Cavidin:

*"Qadın! ey möhtərəm ənisi bəşər!
Sənsiz öksüz qalırdı cinsi bəşər*

Digər şeirində:

*"Ana övladını bəslər, böyüdür,
Anasız millət, əvət, öksüzdür" [4, s.506]*

*O çox sevimli, gözəl incə, nazlı bir xilqət,
Onun ayaqları altındadır fəqət cənnət
Qadın gülərsə bu issiz mühitimiz güləcək,
Sürüklənən bəşəriyyət qadınla yüksələcək... [4, s.47-48]*

Müasir dövrdə özbək ədəbiyyatında qadın mövzusu aparıcı mövzulardan biridir. Qadının mənəvi yüksəlişinin cəmiyyətin, dünyanın ümumi nizama düşməsində ən vacib amil kimi göstərilməsi, qadına, anaya verilən dəyər müasir poeziyanın vacib mövzularındandır. Həlīmə Xudayverdiyeva da sələfləri kimi şeirlərində qadının mənəvi yüksəlişini cəmiyyətin yüksəlişi ilə xarakterizə edir. Bu doğru qənaəti fədakarlıq simvolu olan qadınların millətin inkişafına yol açdığını şeirlərinin ana qayasına çevirir:

*Yəlkəm halqam yəlkəsige tégib turmáğı üçün,
Bášım halqam kólkesige égib turmáğı üçün,
Unge qarşı nime kélse yéngib turmáğı üçün,
Menden kay iş lázım bolsa, Berçesige tayyárman [3, s.116].*

"Çiyinlərimin xalqıma söykənməsi üçün, başımın xalqımın önündə əyilməsi üçün, xalqıma qarşı olanları məğlub etmək üçün hər şeyə hazırım", – söyləyən fədakar şairə xalqının mədəni, mənəvi yüksəlişi üçün

şeirinin dili ilə yollar arayan cəsur özbək qızıdır. Onun "Bular vatan kəruvulları" ("Bunlar Vətən qoruyucuları"), "Hüda degen memleketni" ("Tanrı deyən məmləkəti"), "Uluğ kun kelmakda" ("Böyük gün gəlir"), "Yangi yil cāmını işk bilan toldır" ("Yeni il qədəhini sevgiyə doldur") kimi şeirləri özbək xalqının tarixi milli-mənəvi ənənələrini, kökündən qopmamağın yollarını, milli-mədəni dəyərlərlə müasirliyin vəhdətinin daha faydalı olacağını ifadə edən müstəqillik dövrünün dəyərləri şeir nümunələridir. Onun həzin, lirik şeirləri təlaş hissilə doludur. Təbiəti lirik qəhrəmanına çevirən şair, pərişan baharını vətənin taleyi ilə eyniləşdirir. "Baharların tullan oldu" kimi fikirlərinin sonunda türk dünyasının ümidli gələcəyinə inanır. Şair ruhunun qüdrətini türkün qüdrətindən aldığı və bununla da çox güclü olduğunu bəyan edir. Bu mənəvi qüdrətilə təbiətdən də güclü olduğunu "Türk, Turanı şahlandıрмаğı mənə ver" müraciəti ilə ifadə edir:

*Soyuya-soyuya buzlamışdır ürəklərim,
Əriyir, söz açmaqda sözlüklərim,
Getsə dönməz getmiş gedən olanlarım,
Türk, Turanı şahlandıрмаğı mənə ver [5, s.23].*

Özbək ədəbiyyatşünası Azad Şerefüddinov Həlīmə Xudayverdiyevanın yaradıcılığının xalqı üçün böyük əhəmiyyətindən bəhs edərək yazır: "Həlīmənin şeirləri bizləri ayıq olmağa səsləyir, vicdanımızı oyandırır, vücudumuzun laqeydlilik bəlasını qovmağa səsləyir" [5, s.34]. Həlīmə Xudayverdiyevanın bu şeiri, ruhunda kimliyini, türklüyünü kəhkəşana çevirən türk xalqlarının övladlarının ruhlarının sevgi təntənəsini əks etdirən misralardır. Hər bir türk övladı millətinin, xalqının milli yüksəlişi üçün ruhunu mücadilə qalxanına çevirməyə hazırdır. Xəlil Rza Ulutürkün "Türkəm" şeiri ilə ahəngdarlıq yaradan bu şeir keçmişinin dəyərində gələcəyini qurmağı, mədəni-mənəvi miraslarını qorumağı bacarmağı hər bir türkün borcu kimi dəyərləndirir. Həlīmə Xudayverdiyevanın "Getsə dönməz getmiş gedən olanlarım" misrasının ana mahiyyəti Xəlil Rza Ulutürk qələmində, şair "mən"inin güc, qüvvət, millilik kəhkəşanıdır:

*Mən çıxır yox, tarixin kəhkəşantək yoluyam,
Dədə Qorqud, Alpamış, Manasam, Korogluuyam [6, s.67].*

Və yaxud Xəlil Rza Ulutürkün 1984-cü ildə Daşkənddə olarkən qələmə aldığı "Mən bir azdan uçaşıyam" şeiri Turan, Türkünstan şairlərinin mənəvi güclərini milli kimliklərindən aldıklarını qürur və şərəflə ifadə etmişdir:

*Polad yumruğumda qoy sıxılsın qəm,
Ağ yelkənə dönsün əhdim muradım.
Uçuşu təxirsiz bir təyyarəyəm,
Türküstan, Turandır bir cüt qanadım [7, s.223].*

Bədii təsvir vasitələrindən metafora və metonimiyalardan məharətlə istifadə edən Xəlil Rza bu dörd mısradə türkün qüdrətini, əyilməzliyini, sülh məramlı olmasını, yaşayıb-yaratmaq əzmini, millət sevgisini ümumiləşdirməyi bacarmışdır.

Müasir özbək qadın şairlərindən Fəridə Butayeva (Fəridə Əfruz) 1956-cı ildə Özbəkistanın Kükön şəhərində anadan olmuşdur. 1986-cı ildə “Kirk kokilliqim”, 1992-ci ildə “İztirob küylaqi”, 1994-cü ildə “Tunlar iseni”, 1999-cu ildə “Küzim manim”, 2001-ci ildə “Üzimdən üzümqəça”, 2004-cü ildə “Uşşok”, 2006-cı ildə isə “Tasbix” [2, s.67] şeir kitabları nəşr edilmişdir. 2000-ci ildə qələmə aldığı “Kurbonjon dodxox” adlı tarixi dramın müəllifidir. Müxtəlif mövzularda şeirlər qələmə alan şairənin ruh dünyasının zənginliyi söz və fikir zənginliyinə çevrilərək bitkin poetik nümunələrin yaranmasına səbəb olmuşdur. Fəridə Butayevanın şeir dünyası özü ilə söhbətləri, mübahisələri, sorğu-sualları ilə zəngindir. Dünyanın yaşam yükünü daşımağın bütün yollarını görmək, anlamaq, fəlsəfi-poetik mahiyyətini dərk etmək istəyən şairin yaradıcılığının ana qayəsi vətən sevgisidir. Fəridə Əfruzun şeirləri cəsarətlidir, eyni zamanda səmimidir:

*Vatan,
Bayroğınq bir bora üpolqanim yük,
Madxxinqni yed bulmam, ukolqanim yük,
Künqlimni, mexrimni tükolqanim yük,
Va lekin
Va lekin
Va lekin, ammo,
Jonimsan, jonimda bir oxsan Vatan! [2, s.123]*

Özbək şairəsinin gözünün nuru qədər dəyərli olduğunu qeyd etdiyi Vətən heç bir yad məmləkətə dəyişilməyən toxunulmazlıq simvolu, pənahı, səcdəgahıdır.

Müstəqil Özbəkistanın tanınmış şairlərindən biri Azim Süyündür. Onun “Menin Asmanım” (1978), “Zerb” (1979), “Zemin Taqdiri” (1981), “Xayalat” (1984), “Ziya Yolu” (1986), “Cevza” (1987), “Alıs Tanlar” (1989), “Qara Közin Senin” (1992), “Küynegim-Süynegim” (1992) gibmi şiir kitabları vardır [3, s.8]. 1991-ci ildə “Özbəkistan” dastanı və türk birliyinə həsr olunmuş şeirlərinə görə Çolpan mükafatına layiq görülmüşdür.

*Ata mazyı karige tartar
Kim özbek, kim kazak, ya hundur
Yürğimge bir taş zil batar
Bütündür Turanyurt, bütündür [2, s.128].*

Azim Süyün bu şeirində Turan elinin birləşəcəyi, mənəvi gücünün bahasına bir məqsədə yönələcəyi günə inam gözüylə baxaraq, sonda müstəqillik illərini bu baxımdan ümidlərinin pöhrələndiyi dövr kimi dəyərləndirir:

*Tarvekaylab ösgeñ şah şebbe
Bir darahıte aylangen kündür,
Kötergüm men aftabreng bade,
Bütündür Turanyurt, bütündür.*

Özbək ədəbiyyatının, şeirinin, ədəbiyyatşünaslığının önəmli simalarından biri də Tahir Qəhhardır. “Aq Örik” (1980), “Aqayətgan Derya” (1982), “Asman Kimmiki” (1984), “Eşik Taqlıdayatır” (1984), “Kün Közi” (1987), “Yulduzlar Menin Bağım” (1988), “Tağın Pervazi” (1990), “Ateşgiyax” (1992) kimbi şeir kitablarının [3, s.10] müəllifi olan Tahir Qəhhar türk xalqlarının mədəni inteqrasiyasında bədii yaradıcılığı, tərcüməçilik, nəşr xidmətləri olan özbək oğludur.

*Ey, elim,
Ey, tilim,
Ey dərđlik dilim.
Men seniñ gäflätli çağläriñ kördim,
Cähalät kökärgän bağläriñ kördim,
Telbädän färqı yoq sağläriñ kördim,
Bülbülin yep-yutgän sağlärin kördim,
Köksimdä yüräkümäs, dağläriñ kördim [3, s.1006].*

Şair “Ateşgiyax” adlı kitabına da adını verən bu şeirdə millətsevərlik hissələrini dilə gətirmişdir. Müstəqillik dövrü özbək şeiri üçün xarakterik olan sadə, xalq dilinə yaxın ifadə tərzini Tahir Qəhhar yaradıcılığında da öndədir.

Müasir Azərbaycan-özbək ikitərəfli ədəbi əlaqələrində Özbəkistanın xalq şairi Siracəddin Səyyidin fəaliyyəti xüsusi əhəmiyyətə malikdir. O, 1958-ci ildə Özbəkistan Respublikasının Surxandərya vilayətində anadan olub. Yaradıcılıq fəaliyyəti 20-ci əsrin durğunluq illərinə təsadüf edən şairin şeirlərinin janr xüsusiyyətləri, dili, özünəməxsusluğu ilə seçilir. Bədii ədəbiyyatda “altmışıncılar” nəslinə aid şair cahanşümul sələflərinin ədəbi

mühitindən, üslub və formalarından faydalanaraq özünün məxsusi ifadə formasını müəyyənləşdirən Siracəddin Seyyid şərq mümtaz şeirinin ədəbi sirlərini mənimsəmiş, ana dilinin geniş bədii təsvir imkanlarından yararlanaraq ruhları ovsunlayan şeirlər qələmə almışdır. Seyyid Siracəddinin yaradıcılığını araşdıran tədqiqatçılar haqlı olaraq qeyd edirlər ki, onun sənətinin fərqli cəhəti sözün mənzərəsini, bədii peyzajını yaratmaq qabiliyyətidir. Siracəddin Seyyid 1985-ci ildə qələmə aldığı “Ruhumun xəritəsi” şeiri bədii ifadə və təsvir vasitələrinin, bənzətmə və metaforanın geniş imkanlarından istifadə edərək ruhunun “xəritəsini” yarada bilmişdir:

*Mən-küçük mamlakat,
Yıllar şaxarlarım,
Oylar-oxolosi şaxarlarımınq,
Kunlar-oylarımınq bolalıqıdır [8, s.4].*

Yaradıcılığında türk xalqlarının birləşməsi, eyni amala, məqsədə yönəlməsi üçün qələmi ilə mübarizə aparan özbək şairlərindən biri Dədəxan Həsəndir. “Birləşin ey türk dünyası” xitabı ilə başlayan şeirdə şair vəfasızlıq, anlaşılmazlıq zamanı deyildir deyib, tarixi qan yaddaşımızı oyandırmağın vacib olduğunu, qədim igidlərin torpaqlarında türk birliyinin təntənəsini yaşayın, – fikirlərini misralara köçürür. Türk xalqları arasında nifaq salanlara uymamağı, Cəlaləddin, Muğanna, Babur basılmazlığını nümunə göstərir. Türk dünyasının birləşməsində mənəvi bağların önəmi dərk edən şair “Könüldəş olsanız dünyada, hər imkan yaranar”, – deyir. Özbək, qazax, qırğız, Azərbaycan, qaraqalpaq, başqırd, yaqut, məhsəti türklərinin adlarını şeirinə inci kimi düzərək mənəvi birliyinizi gücləndirəsiniz, qədim igidlər məskəni Turana çevrilər yurdumuz – fikrini önə çəkir. Təkcə Özbəkistanın əsarətdən qurtulmasını arzulamayan şair, bütün türk xalqlarının bir çatı altında birləşməsini, tarixi əzəmətini bərpa etməsi arzusunu türk millətinin tarixi gücünə dönməsi ilə ifadə edir. Əlbəttə, şair bir çatı altında birləşmək fikri türk xalqlarının mədəni bağlarının güclənməsindən, orta qürkcənin müəyyənlişməsindən, müstəqilliyə qovuşmaq üçün eyni amala köklənmək kimi məsələlərdən bəhs edir:

*Öçməniz zinhar və zinhar, dost u düşmən söziğä,
Yav işi yavlatmağ əsli Türknü Türknü özigiğä.
Heç işanmən sizni çälğitgänni məkkar köziğä,
Birləşin ey Türki aləm aləm-ara birləşin [3, s.5].*

Müasir özbək şeirinin istedadlı şairi Məhəmməd Yusif Dədəxan Həsən kimi ayrı-seçkilik, eyni məqsədə yönəlməməyin ağır fəsadlarını xalqlarımızın bölgə-bölgə ayrılmağından başladığını qeyd edir:

*Qoygil Kəkəningni, qoygil Surhāning,
Bir tuprāq-ku aħır, ata makāning...
Aziz vatandāşlar, mēnge işāning,
Özbekni ħaritar mahelliyçilik [9, s.117].*

“Demə Kəkəndliyəm, demə Surxanlıyam, torpağı eyndir, ata yurdun, əziz yurddaşlarım, özbəkləri bu yerliçilik bitirəcəm”, – misraları müasir özbək şeirində böyük anlamda birləşməyin kiçik çağırışlarıdır. Məhəmməd Yusifin bu şeiri Bəxtiyar Vahabzadənin:

*Mən həm bakılıyam, həm lənkəranlı,
Gəncəli, qubalı, həm naxçıvanlı.
Şəkili,
şirvanlı,
qarabağlıyam.
Bütöv vətənimə bütöv bağlıyam.
Bir əldə doğulub xoşbəxtəm ki, mən,
Böyük bir vətəna oğul olmuşam – [10]*

misraları ilə eyni mahiyyətdədir.

Və yaxud Xəlil Rza Ulutürkün:

*Böyük vəhdətdədir şairin canı,
Şad günə xəstəhal gəlməyəcəyəm.
Birləşdirməyincə Azərbaycanı,
Yüz il yaşasam da, ölməyəcəyəm! – [11, s.116]*

misraları vətənin içindən parçalanmasını, eyni zamanda “qolları kəsilmiş” Azərbaycanın harayı idi. Türk xalqlarının kökündən qopmasına yardım edən ölkə içində bölgəçilik, yerli bazlıq kimi amillər nəticə etibarilə böyük faciələrə gətirib çıxara bildiyi üçün, istər Bəxtiyar Vahabzadə, istərsə də Məhəmməd Yusif xalqın içindən parçalanmaması üçün milli “mən” lərini “bütövlük”də arayırlar.

Azərbaycan-özbək ədəbi əlaqələri tarixində iki ölkənin dövlət müstəqilliyi əldə etməsindən sonrakı dövr müstəsna yer tutur. Bu dövrdə həmin əlaqələr daha da inkişaf etmiş, yeni və parlaq mərhələyə qədəm qoymuşdur. Bu, özünü şeirlərin qarşılıqlı tərcüməsində də göstərir. Mirzəzadə Əzəm, Feyzi Şahismayıl, Tahir Qəhhar, Usman Quçqar, Xasiyyə Rüstəmovə, Saodat Muhammedovə, Şəhla Qasımova kimi mütərcimlər özbək oxucularını Azərbaycan ədəblərinin sayısız-hesabsız dəyərli əsərləri ilə ta-

nış etmişlər. Elçin Mirzəbəyli, Məmməd Abdullayev, Nizami Mücahid, Şahməmməd Dağlaroğlu, Haqverdi Məmmədov, Əli Əmirov, Rafiq Hüm-bət, Aida Eyvazova özbək ədəbiyyatından şeir nümunələrini Azərbaycan türkcəsinə uyğunlaşdırmışlar.

ƏDƏBİYYAT

1. Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun fəaliyyətinin təmin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı [8 may 2015-ci il]. "Azərbaycan", 2015, 8 may.
2. Миргасимова Маргуба, Мухаммедова Саодат. Современная азербайджанская поэзия глазами узбекских читателей, "Особенности современной узбекской и азербайджанской поэзии", Ташкент, "Экстернум пресс".
3. Emin Oba, Bağımsızlık devri özbek edebiyatı*, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/3 Winter 2014. Ankara-Turkey 24.04.2017.
4. Hüseyn Cavid, əsərləri, IV cildə; cild III. Bakı, 1984.
5. Babahan Muhammed Şerif, Şahine İbrahimova, 20. Yüzyıl Özbek Şiirinde Bahar, Kardeş Kalemler dergisi, sayı: 75 / Mart, 2013.
6. Rza X.U. Türkün dastanı. Bakı, "Gənclik", 2000.
7. Rza X.U. Turan çəlongi. Bakı, "Elm", 1992.
8. Nikolay İlin, Şəriyat xəritəsi. Siracəddin Seyidin şəriyatı manzaraları, Çev. Rustam Musurman, Taşkent, "Kitab dünyası" gazetesi, 23 oktyabr 2013.
9. Derya Deniz, XX. Yüzyıl Özbek Edebiyatı Sovyet dönemi Özbek Edebiyatı, Nisan 24, 2013, <http://www.aofedebiyat.com/2013/04/cagdas-turk-edebiyatları-ii-unite-4-ozet.html> 12.10.2017
10. Dilimiz və ədəbiyyatımız. <http://edebi.net/index.php/edebieserler?catid=0&id=105&start=10>
11. Əlizadə Əsgər. Milli ideal mücahidi. Bakı, "Elm", 2005.

Tarana Hashimova

SOUNDING AND PARALLELS IN THE UZBEK AND AZERBAIJANI POETRY DURING THE INDEPENDENCE PERIOD

Summary

The article mentions poetic relations, ideological and thematic parallels in poetry between Azerbaijan and Uzbekistan during the years of independence. The national, socio-political themed Azerbaijani and Uzbek poems caused by the same socio-political situation are included to the research. The article presents a comparison of the sounding with poetic samples by the modern Uzbek poets Khalima Khudaiverdiyeva, Azim Syun, Sirajiddin Said with the poetry of Huseyn Javid and Khalil Rza Uluturk.

Тарана Хашимова

СОЗВУЧИЯ И ПАРАЛЛЕЛИ В АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ И УЗБЕКСКОЙ ПОЭЗИИ ПЕРИОДА НЕЗАВИСИМОСТИ

Резюме

В статье упоминаются поэтические отношения, идейные и тематические параллели в поэзии Азербайджана и Узбекистана в годы независимости. Привлекается к исследованию обусловленные одинаковой стихией национальные азербайджанские и узбекские стихотворения на социально-политические темы. В статье представляется сравнение звучания художественно-поэтических образов современных узбекских поэтов Халимы Худайбердиевой, Азима Сююна, Сиражедина Саида с творчеством Гусейн Джавида, Халила Рзы Улутурка.